

**ADAM
MICKIEWICZ**

GRAŽINA

Adam Bernard Mickiewicz
Grażina

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=23544482

Grażina:

Содержание

Конец ознакомительного фрагмента.

31

Adomas Mickevičius

Gražina

Vėjas kas kartą žiauriaus pučia, šąla;
Miglos ant žemės, o mėnuo padange
Per miglas bėgdams, tartum skraiste brangia.
Debesiais dengias, tai temsta, tai bąla,
Tarp rudens oro šalto, nevienodo.
Žemė lyg butas tamsusis išrodo¹,
Debesys rodos lyg judantis skliautas,
Mėnuo lyg langas tam skliaute išpjautas.

Rūmai, statyti ant kalno Naupilės²,
Blizga palšai³ prieš nakties akį švisą.

---

¹ *išrodo* – čia: atrodo. [przypis edytorski]

² *Rūmai, statyti ant kalno Naupilės* – Naupilė arba Naugardukas, iš slovėniško Novogrodek, miestas Lietuvoj, kitados buvo sėdynė Jadvinoj, o paskiaus rusinų. Laikuose Batijaus Naugardukas buvo išgriautas totorių. Po totorių pasišalinimo vėlu [*vėlu* – vėl. red. WL.] buvo užimtas Lietuvos kunigaikščio Ardvalo, sūnaus Montvilos; apie tai Strijkovskis taip rašo: „o kada (lietuviai) persikėlė per Nemuną, už – i mylių rado grafų ir aukštą kalną, unt kurio piriuius buvo Novogrodkas, sostapilis rusišku kunigaikščių, sugriautos caro Batijaus, tenais Ardvilas tuoj uždėjo savo sostapilį ir vėlu atnaujino pilį, o, kad nebuvo kam ginti, apėmęs be praliejimo kraujo didelius plotus rusiškujų žemių, ėmė rašytis Didžiu Kunigaikščiu Naugarduko“. (Kronika Strijkovskio, lapas 265, išdavime Karaliaučiaus). Pilies griuvėsiai rėpso po šiai dienai. [przypis autorski]

³ *palšas* – neryškios spalvos, nublukęs. [przypis edytorski]

Šone, ant rėvo⁴, kur volas⁵ pakilęs,
Kėpsio šešėliai smiltynę aptiesę,
Vietom's į rėvą nuo volo nusprūsta,
Kur po pelėsisiais vanduo žalias pūsta⁶.

Miestas miegojo, ir pilyj pradėjo
Žiburiai gest, tiktai bokšte, ant volo
Pilies sargai pastatyti budėjo;
Vienkart, težiūrint, jie mato, iš tolo
Lyg koki⁷ žmonės per tyrą atvengia.
Paskui kiekvieną šešėlis juods mirga,
O bėga greitai, matyt tur' po žirgą,
Šviečiasi aiškiai, šarvais apsidengę.
Žirgai sužvengė, dundėt ėmė sienon,
Ant šlapių žirgų trys jočiai⁸ sėdėjo.
Rėvą prijojus sustojo ir vienas
Ėmęs trimitą tuoj pūsti pradėjo,
Užtrimytavus taip trejetą kartų,
Sargas ant balso⁹ iš bokšto atsuko;
Čerška retežiai¹⁰ rakinti prie vartų
Ir sunkus tiltas nupuola ant tako.

---

⁴ *rėvas* – vandens kritimas užtvankoje. [przypis edytorski]

⁵ *volas* (lenk.) – pylimas. [przypis edytorski]

⁶ *pusto* – dab.: pusto; galanda. [przypis edytorski]

⁷ *koki* – trump.: kokie. [przypis edytorski]

⁸ *jotis* – raitelis. [przypis edytorski]

⁹ *ant balso* – išgirdęs balsą. [przypis edytorski]

¹⁰ *retežis* – grandinė, pančiai. [przypis edytorski]

Kad žingeidumą tuščią apmalšint¹¹.
Iš visų pusių sargai suėj¹², žiūri.
Vienas iš jočių, vyriausias matyti,
Rūbą ir ginklą kuo gražiausią turi:
Skraistė balta, ant jos kryžių tur' juodą.
Kryžių ant kaklo prie raikščio¹³ geltono¹⁴.

---

¹¹ *apmalšint* – vietoj pamalšinti. [przypis redakcyjny]

¹² *suėj'* – trump.: suėjo. [przypis edytorski]

¹³ *raikštis* – dab.: raištis, virvelė kam surišti. [przypis edytorski]

¹⁴ *Kryžių ant kaklo prie raikščio geltono* – kryžiuokų brolystė (iš lenkiško zokonas),

vadinta Brolyste kavalierių špitolės, taip pat Brolystė marijanitų, tautonų, uždėta [uždėta – čia: įsteigta. red. WL.] 1190 m. Palestinoje, paskiaus, apie 1230 m., pašaukta Mozūrų kunigaikščio Konrado dėl apgynimo Mozūrijos prieš prūsus ir lietuvius. Apsigyvenę Kulinės žemėj, kryžiuokai pasidarė baisiausiais prie šalsne vien Lietuvos, bet ir visų aplinkinių krikščioniškų kraštų. Abelnas [*abelnas (brus.)* – visuotinis, vienas, bendras. red. WL.] anų laikų kronikierių bakas yra tas, kad tai vokiečių brolystei išmetinėja [*išmetinėti* – čia: priekaištauti. red. WL.] gašlumą, nuožmumą, puikų ir menką rūpinimąsi apie dalykus tikėjimo. Vyskupai siuntė pas popiežius skundus, kad kryžiuokai periškadija [*periškadyti (lenk.)* – trukdyti. red. WL.] jiems plėsti tikėjimą tarp stabmeldžių, paveržia bažnytinius turtus ir spaudžia dvasiškuosius. Daug galėtume privesti čion tame dalyke darodymų [*darodymas* – įrodymas. red. WL.] iš bylų, tiek kart paduotų ciecioriu [cieciorius – čia: ciesorius, monarchas. red. WL.] ir popiežiui; bet, jei kas tikėt mums nenorėtų, talpiname čion žodžius vieno bepusiško [*bebusiškas* – nepalaikantis niekieno pusės. red. WL.] kronikieriaus, Jono iš Wintertur (Johanes Witoduranus). Tas rašėjas, pagirtas už tiesmukumą, neturėdamas jokio piktumo ant kryžiuokų, o kaipo vokietis ir kunigas, jei būtų nežinojęs teisybės, nebūtų užstojęs stabmeldžių. Tiesmukais žodžiais, pagadinta lotyniška kalba, jis taip rašo: „Tais laikais, kaip girdėjau iš lūpų ištikimų žmonių, kryžiuokai, plačiai viešpataujantys Prūsų žemėje, apskelbė Lietuvos kunigaikščiui karą ir varu [varu – jėga, prievarta. red. WL.] išlupo nuo jo dalį valdybų; kad atgautų savastį, kunigaikštis prižadėjo jiems, kad priimsias katalikų tikėjimą; kada kryžiuokai tokio prižado nenorėjo klausyti, tarė

Ant pečių triubą, kuria gandą duoda.
Kirvį ir kardą prie kairiojo šono.

Veikiai kryžioką sargai pažinojo: —
Juokauja, šaipos, o vienas sušuko:
– Ko šit's šunspusė vėlai taip atjojo?...
Storas nuo kraujo Lietuvių sutuko!
Kad be tarnų, tiktai vienas čia būtų,

---

jiems kunigaikštis lietuviška kalba: „Matau, kad jums neina apie tikėjimą [*jums neina apie tikėjimą* – jums nerūpi tikėjimas. red. WL.], tik eina apie pinigus, ir dėl to geriaus pasiliksiu prie savo stabmeldiško tikėjimo“. „Apie tuos tai kryžiokus žmonės pasakoja (kurie tam dalykui katalikiškam tikėjimui, kad jie prasmegtų, yra didžiai bledingi), jog jie malonūs, kad užkariauti stabmeldžiai geriaus pasiliktų stabmeldžiais ir mokėtų jiems donią [*donia (brus.)* – duoklė. red. WL.], nei kaip priėmę krikštą turėtų būt atliuosuotais [*atliuosuotas* – išlaisvintas. red. WL.] nuo donios; ko jie (stabmeldžiai) nuolat maldavo ir maldauja. Yra taipgi paskalas, kad jie (kryžiokai) užpuola ne vien žemes stabmeldžių, bet ir krikščionių“. (Corpus Histor. medii aevi, edilio, J. Gerg. Eccard, Lipsiae, p. 1874). Taip pat išsireiškia apie kryžiokus ir su visais mažmožiais [*mažmožiai* – smulkmenos. red. WL.] aprašo jų nuožmius darbus ir netikusį jų pasielgimą su prūsais ir lietuviais vokiškas raštininkas Augustas Kotzebue, savo rašte, labai akyvame [*akyvas* – labai pastabus, įžvalgus. red. WL.] dėl Lietuvos istorijos tyrinėtojų „Preussens seltere Geschichte v. Aug. v. Kotzebue, 1808. Riga 4 Rde). Šiurpuliai perima beskaitant apie nuožmumus, kurių kryžiokai dasileisdavo su nelaiminga lietuvių ir prūsų tauta; privedame čion tik vieną paveizdą [*paveizdas* – dab.: pavyzdys. red. WL.]. Pabaigoj 14 šimtmečio, kada prūsai jau visiškai buvo pamušti ir apmalšinti, didis kryžiokų mistras [*mistras* – meistras. red. WL.] Konradas von Vallenrod, užpykęs ant Kumerlandijos vyskupo, prisakė visiems jo diecezijos kiemionims [*kiemionis* – kaimietis, sodietis, žemdirbys. red. WL.] nukapoti tiesias rankas. Apie tai liudija Leo Treter ir Lukas David. Tokiais tai buvo kryžiokai, brolystė, susidedanti vien iš vokiečių, per ką jie juom labiaus neapkentė lietuvių ir slovėnų. Vokiečius jau iš senovės lietuviai vadino šunimis, velniais ir kitoniškais vardais paniekinimo. [przypis autorski]

Ašmenims kardo tuoj, perveręs širdį¹⁵,
Stumčiau po tiltu, tegul ten bepūtų!
Taip sau kalbėjo, tas neva negirdi.
Bet kur, girdėjo, nes galvą tik krato:
Nors vokietis, žmones kalbant suprato¹⁶.
– Kur Kunigaikštis? – sargų jisai klausia.
– Ilsisi, miega ir naktį nepri'ma¹⁷
Nieko pas save. – Nors būtų vėliausia,
Turit pranešt apie mūs¹⁸ pribuvimą:

---

¹⁵ *Aszmenims kardo tuoj, pervėres širdį...* – Nėra tad dyvo [*dyvas* – nuostabus dalykas, keistenybė. red. WL.], kad prūsai ir jų broliai lietuviai kryžiuočių neapkentė, kuri nepykanta, galima sakyti, buvo įgimta jų charakteriui. Stabmeldiškais laikais, o net ir krikščioniškais, laidojant lietuvių ar prūsų, raudotojai giedodavo: eik, vargše, iš vargų šios pasaulės į laimingesnį gyvenimą, kur kraujageriai vokiečiai neviešpatus tau, tiktai tu jiesiems. Apie ką liudija Bielskis ir Strijkovskis. Iki šio laiko Prūsų Lietuvoje labai užgautum kaimietį, jei jį pavadintum vokiečiu. [przypis autorski]

¹⁶ *Nors vokietis, žmones kalbant, suprato:* – Lietuviai ir prūsai ne tik blogai mislija apie vokiečių būdą, bet ir apie jų supratimą; pas juos yra priežodis: paik's, kaip vokietis (po pietų). (Žiūrėk Kotzebue, t. 1, p. 72. Veizdėk taipgi Lindės žodyne žodį vokietis, ir Rhesą: Das Jahr in vier Gesaugen aus dem Lithauischen des Christian Donelaitis.) [Neperseniai miršs profesorius Karaliaučiaus universiteto Rhesa, tarp kitų liekanų lietuviškos literatūros, atgarsino poemą lietuvio Donelaičio, apie 4 dalis metų, hegzametru parašytą, su priedu vokiško vertimo ir su moksliais paaiškinimais, virš menėtų raštų, kas link įtalpos [*įtalpa* – čia: turinys. red. WL.] ir dailaus išsireiškimo, verti yra pagyrimo, ir verti, kad mes jais užsiinteresuotume [*užsiinteresuoti (sl.)* – susidomėti. red. WL.] da ir dėl to, kad yra tikrų paveikslų būdo lietuvių. Garbė paguodotam [*pauodotas* – čia: garbingam, pagerbtam. red. WL.] vyrui, kuris būdamas svetimžemiu užgėdina [*užgėdinti (sl.)* – gėdinti. red. WL.] tautiečius (rodaków), kurie menkai rūpinasi apie istoriją savo tėvynės. (Prierasas Mickevičiaus. (przyp. autorski.)) [przypis autorski]

¹⁷ *nepri'ma* – trump.: nepriima. [przypis edytorski]

¹⁸ *mūs* – trump.: mūsų. [przypis edytorski]

Siuntiniai esam, kelionės mūs' mierį
Apreikš šis žiedas ant rankos ką žėri:
Jį kunigaikščiui nuneškit, įteikę
Dasižinosit kas mes, ko mums reikia.

Tyka aplink; rūmuos miega kas gyvas;
Bet aukštai, bokšte, kas tai būt per dyvas?
Pas Lietuvorą per langą mažytį
Spingsant prigesus šviesa dar matyti.
Šiandien jis grįžo, buo¹⁹ toloj kelionėj,
Reiktų dabartės²⁰ ilsėtis maloniai.

Bet Lietuvors nemiegojo. Teisybė,
Siūsta po durim žiūrėt. – Nemiegojo²¹
Tiktai vėlai taip nieks iš sargų jojo:
Ponai, bajorai, visa vyriausybė
Pas jį į rūmus įeiti bijojo.
Siunčia kryžiokas, grūmoja, grasina,
Prašym, grasinimas baimės n'įveikia²²:
Iš budinčiųjų kad nieks neketina
Eiti, Rinvitą pabudinti reikia.
Senis Rinvitas namie tiek, tiek kare
Naudos tėvynei labai daug padarė, —

---

¹⁹ *buo* – trump.: buvo. [przypis edytorski]

²⁰ *dabartės* – adbar, šiuo metu. [przypis edytorski]

²¹ *nemiegojo* – ponemiegoj. [przypis redakcyjny]

²² *n'įveikia* – trump.: neįveikia. [przypis edytorski]

Kare muš²³ priešus, namie vaidus taiko,
Jį Lietuvoras aukštoj garbėj laiko,
Taigi, diena būt, naktis, arba rytas,
Viešpačio butas jam vis at'darytas.

Bute tamsu buo; kerčioj tik žibėjo
Mirštančia, balta šviesa žiburėlis.
Lietavors rūškans²⁴ prie stalo stovėjo,
Misli'o²⁵, tai klausė vėl galvą pakėlęs,
Ką apie siuntinius Rinvit's kalbėjo;
Ruožtais dūsavo, tai raudo, tai balo,
Vėl vaikščioj greitai pakilęs, ant galo²⁶
Žiburį pr'ėjęs taisyti pradėjo,
Rodosi taiso: pridengia su sauja,
Žiburys suvis žibėjęs paliauja²⁷.

Turėjo tyčiomis jį užgesinti,
Nes iš jausmų, ką veiduos išsipylę
Buo, nenorėj, idant tarnas atminti
Stengtų širdies jojo paslaptį gilia.
Vėl atsistojo, vėl eit pasileido;
Bet kad prie lango grotuoto priėjo,
Aiškiai matyt buo prieš mėnesio veidą,

---

²³ *muš'* – trump.: muša. [przypis edytorski]

²⁴ *rūškanas* – niūrus, piktas, rūstus. [przypis edytorski]

²⁵ *misli'o* – trump.: mislijo. [przypis edytorski]

²⁶ *ant galo* (lenk.) – čia: pagaliau. [przypis edytorski]

²⁷ *paliauti* – nustoti. [przypis edytorski]

Kurs per langelį į vidų žiūrėjo,
Aiškiai matyti, kad dantys sukąsti
Ir kerštas slepias' ant suraukto veido,
O žvilgyj' žaib's, koks retai labai esti.

Vėla nuo lango greitai atsitraukia,
Liepia Rinvitui duris uždaryti:
Nors akyse abejonę matyti,
Nors juoku šaltu veidai apsitraukia;
Jis vienog sėdęs, kalba gana aiškiai,
Tokią naujieną Rinvitui apreiškia.

Atmeni, sako, patsai, Rinvituli,
Kaip pernai raštai iš Vilniaus parėjo.
Vytaut's Lydos kunigaikščiu uždėjo²⁸
Mane ir visą palaimos tą šalį,
Tuos plotus žemės, kurie man priguli
Be dovanos jojo į pačios²⁹ dalį.
Jis, kad parodyt jogei labo geidžia,
Lyg savo lobį žemes tas apleidžia.

Taip kunigaikšti! – Taigi ir dabartės
Eisim užimt dovanotą mums turta;

---

²⁸ *Vytauts Lydos kunigaikščiu uždėjo mane.* – Vytautas, sūnus Kęstučio, vienas iš prakilniausių vyrų, kokius Lietuva išdavė. Apie jo kariškus veikalus ir jo politiką, išskyrus lenkiškuose raštuose, galima skaityti pas Kotzebue, aukščiaus paminėtame rašte, yptingai III tome, ir Gyvenime Švidrigailos, – (Switrigail... von August von Kotzebue. Leipzig 1820). [przypis autorski]

²⁹ *pati* – žmona. [przypis edytorski]

Liepk, kad imtų išnešt manąjį papartį
Uždegti stiebai, kad būtų užkurta
Ugnis ant volų. Sargai tegul renka
Trimitorius, prisakyk jiems suėjus
Triūbyt³⁰ neliaujant į keturis vėjus,
Triūbyt ir triūbyt, kiek galios užtenka!
Iš visų pusių kareiviai pribūti
Turi ant balso į pylimą: krūtį
Savo kiekvienas šarvais teužkloja,
Taisosi ginklą ir žirgą balnoja;
Žmonėms ir žirgams tur būt pagaminto
Maisto, kiek reikia ik³¹ nakčiai nuo ryto.
Kad kaip reik viskas liksis sutaisyta,
Mindaugo kapą kaip tik pirmutinis³²
Spindulys grybštels, apreikšdamas rytą,
Laukite manęs ant gatvės lydinės³³.

Taip kunigaikštis prisakymus leido;
Žodžiai iš lūpų tekėte tekėjo

---

³⁰ *triūbyti* – pūsti trimitą, duduoti. [przypis edytorski]

³¹ *ik* – trump.: iki. [przypis edytorski]

³² *Mindaugo kapą kaip tik pirmutinis* – Mindaugas, Mindagos, Mindovė, Mindak, Mendoulf, sūnus Ringvaldo arba Ringoldo ar Ringauto, didis Lietuvos kunigaikštis, pirmutinis, kurs Lietuvą išliuosavo iš po svetimos įtekmės [*įtekmė* – įtaka. red. WL.] ir iškėlė į didelę galybę. Kaimynai jo baiminosi. Mindaugas buvo priėmęs krikščionišką tikėjimą, popiežiui pritariant, apsisvainikavo Lietuvos karaliumi Naugarduke 1252. Netoli nuo Naugarduko yra kalnas, kurį iki šiol žmonės vadina kalnu Mindaugo. Tas kalnas esąs kapu to didvyrio. [przypis autorski]

³³ *lydinės* – Lydos. [przypis edytorski]

Bet kodėl naktį? Kodėl ant jo veido
Šiandien toks paslėptas kerštas gulėjo?
Norint tais žodžiais liepimų begalį³⁴
Skaitlių³⁵ išpildyt Rinvitui suteikia.
Aiškiai matyt, kad tik vieną jų dalį
Tarnui atvėręs parodo kaip reikia;
Kitą gi, nors valandoj taip karštojo³⁶,
Tylint krūtinėj giliai užkavojo.

Lietavors baigė ir rodosi lauktų,
Kad su liepimais Rinvits atsitrauktų,
Bet Rinvit's stovi, dūmoja stovėdamas,
O iš to viso, ką girdi, ką mato,
Nors ponas daug užtylėjo kalbėdamas,
Jis viską aiškiai patsai dasiprato³⁷.
Ko dabar tvertis? Žino, kad rodos
Svetimos viešpačiui niekad n'įtinka:
Viską an's daro, kaip jam geriaus rodos',
Kaip galva liepia, kas širdžiai patinka,
O ką išpildyt tvirtai sudūmoja,
Be atmainos to visuomet laikysis:
Gaisras geseinam's labiaus dar liepsnoja...
Vienog Rinvitas, karštai mylintysis
Tėviškę, aiškiai supranta ir žino,

---

³⁴ *begalis* – begalinis. [przypis edytorski]

³⁵ *skaitlius* – skaičius. [przypis edytorski]

³⁶ *karštojo'* – trump.: karštojoj. [przypis edytorski]

³⁷ *dasiprato* – suprato. [przypis edytorski]

Jog šitą kartą labai keistai veiktų,
Jei taip svarbioj, pavojingoj adynoj³⁸,
Viešpačiui klystant rodos, nesuteiktų.
Taip, kad galvoj šias dvi nuomones svoriu,
Pirmąją lenkia, paskesniąją stveria.

– Ponut³⁹, kur tik tave mierai⁴⁰ šie kelia,
Visuomet esame tau atsidavę:
Kur tiktai liepsi, kur rodysi kelią,
Ant vieno žingsnio neapleisim tave,
Seksim, klausysim. Bet, mielas ponuli,
Reik ir padonis⁴¹ guodonėj⁴² laikyti,
Labą tėvynės niekad nepriguli
Ant vienos mislies svarstyklių svarstyti.
Atmenu dailiai ir tėvas tavasis,
Nors aukščiau' nuomones laike savąsias.
Bet pirm' nei kardą iš makštų ištraukė,
Į rodą⁴³ amžium senesniusius šaukė.
Taip aš, už stalo sėdėdamas, tankiai
Būdavo drąsiai, rodos, davinėjau;
Atleiskie todėl ir šiandien nuolankiai,
Kad išmest žodį tau įsidrąsėjau. —

---

³⁸ *adyna* (lenk.) – valanda. [przypis edytorski]

³⁹ *Ponut'* – trump.: Ponuti (kreip.) [przypis edytorski]

⁴⁰ *mieras* (lenk.) – tikslas. [przypis edytorski]

⁴¹ *padonis* (lenk.) – pavaldinys, tarnas. [przypis edytorski]

⁴² *guodonė* – pagarba, garbė. [przypis edytorski]

⁴³ *roda* (lenk., brus.) – pasitarimas, sueiga. [przypis edytorski]

Būdamas senas, su plauku žiloku,
Dalykus sverti ir šiaip ir taip moku;
Bet ne'tsurgum's⁴⁴ šios kelionės, bijausi.
Kad nelaimingai labai baigtis gali,
Jeigu į Lydą dabartės keliauji,
Tau pagal tiesą prigulinčią šali.
Minkie, slapus antpuolimas galėtų
Mus su lydėnais suerzinti drūčiai⁴⁵,
Likties' po tam, būdu karo, turētu
Vieni kaip ponai, kiti kaip vergučiai.

Paskalas aplink tuojaus grūdus sėja,
Žmonės brandina juos mislim' neliove,
Mislīm brandina, melu užakėja⁴⁶...
Vaisių toks grūdas išduot gali kartu.
Kurs erzin' meilę ir mažina šlovē.
Tūlas, nežinąs, tuojaus mus aptartų,
Esant plėšikais. Netoks papratimas
Tarpe valdonų senovėj žiliojo'
Prabočių⁴⁷ mūsų šalyj ponavojo⁴⁸,
Kada taip būdavo kraustyti imas;
Jeigu norėtum senovę laikyti,
Teikis senovės žmonių paklaustyti.

---

⁴⁴ *ne'tsurgums* – neatsargumas. [przypis edytorski]

⁴⁵ *drūčiai* – stipriai, labai. [przypis edytorski]

⁴⁶ *melu užakėja* – pripildo melu, sėja melą. [przypis edytorski]

⁴⁷ *prabočiai* – proseneliai. [przypis edytorski]

⁴⁸ *ponavoti* – ponauti, būti ponu, valdyti. [przypis edytorski]

Prigul kareiviams pirmiaus' žinią duoti,
Jogei visi, ką čionais mieste esti⁴⁹
Ir kurie kaimuos toli išsibastę,
Veikiai į pylį sueitų ginkluoti.
Vienus galėsi iš tų, kaip pats' geisi.
Vietoj sargybos palikti prie savęs;
Kitus, po mano valdžia atidavęs,
Kad ir ryt rytą kelionėn išleisi.
Su kunigais, vaidilučiais garbingais,
Su daiktais kare, puotoj reikalingais.
Laimingiaus sektų⁵⁰, kad dailiaus nuduotų
Ir kad nė valgyt, nė gert nestokotų⁵¹.

Nes karo laiku nevien prasti žmonės
Ir vyriausybė midum smaguriauja.
O kunigaikščio duosnum's ir malonis
Ateitį gerą visad pranašauja.
Sens⁵² paprotys, siekęs gilią senovę.
Jį turim švęsti per amžius neliovę.

Baigė kalbėjęs, aptyko⁵³, nurimo.
Bet vėl tuoj tarė arti lango stojęs:

---

⁴⁹ *esti* – yra. [przypis edytorski]

⁵⁰ *sektųs* – trump.: sektųsi. [przypis edytorski]

⁵¹ *stokoti* – trūkti, neužtekti. [przypis edytorski]

⁵² *sens* – trump.: senas. [przypis edytorski]

⁵³ *aptykti* – nutilti, nurimti. [przypis edytorski]

– Jotis prie bokšto, matyt, tenais rimo,
Štai ir kiti du po žirgą vadžiojas...
Siuntinia vokiečius. Liept juos pašaukti
Ar tur kieme atsakymo laukti?

Taręs, nuo lango vėla prastraukia.
Vėl savo kalbą ir šiaip ir taip varto:
Taip kunigaikštį neliaudams kvošt, laukia
Kad apie siuntinius ką prasiatų.

Lietavors taria: – Jei kad atsitinka.
Jog tarp dalykų kuo pavojingiausių
Savo padonų, rodos, kartais klausiu,
Tavosios rodos⁵⁴ labiaus man patinka:
Tu visame iš mūsiškių pirmiausias,
Jaun's ėsi kare, rodoje seniausias;
Tiesa, nenoriu, kad paslapčios dūmos
Kitiems padonams atviros stovėtų.
Nes kibirkštis, pasirodžiusi dūmuos,
Jei pakišt vėjui, ilgai nespindėtų.
Vienog dalyks šis, kuriuo baigiu viską.
Lai nei perkūnas pirm' trenkia, nei blizga.
Tau tiktai trumpą atsakymą duosiu:
Ryt' ant žemaičių visus jus veduos.

Todėl taip greitai, todėl valandoje
Nepaprastoj taip ir taip netikėto',
Nes žinau, Vytaut's seniai mus daboja,

---

⁵⁴ *roda* – čia: patarimas. [przypis edytorski]

Kad iš netyčių užklupti galėtų.
Gal ir į Lydą drįso mane šaukti,
Kad pasišaukus užmušt ar užsmaugti.

Sergėtis reik; pas kryžiokišką vadą
Vakar bebūdam's dariau sutarimą:
Ordens į talką duot ricierius žada.
Už ką nuo mūs' plotą žemių ats'ima.
Jei dabar lanko, jei siuntinius leidžia,
Regima, sutartį pildyti geidžia.

Ir taip, sietyns ant dangaus kol regėti⁵⁵,
Dėl mūs' geriausias dalyks pasilieka.
Tūkstančių porą kryžiuokų laimėti.
Jotų ir pėsčiųjų dvigubai tieka⁵⁶.
Patsai mačiau dar svečiuodams pas juosius
Tuos rimtus vyrus, ką duoti man rengia:
Kūnu kur kas didesni už manusius⁵⁷,

---

⁵⁵ *Ir taip, sietyns ant dangaus kol regėti.* – Lietuviai turėjo savo ypatingą laiko apskaitymą – metų, mėnesių ir valandų (Žiūrėk Kotzebue, t. I., p. 35 iki 68). [przypis autorski]

⁵⁶ *Tukstanczių porą kryžiuokų laimėti./ Jotų ir pėsčiųjų dvigubai lieka.* – Kryžiokiška karių minia buvo padalinta taip: pirmiausiai broliai arba „zokoninkai“, germukai ir broliai svietiški, prigulį prie brolystės; toliaus raiteliai – joti, liuosnoriai [*liuosnoriai* – savanoriai. red. WL.] arba nusamdyti kareiviai, ir pestininkai, vadinti Landsknechtsais, Fussknecht'ais arba tiesiog Knechtsais, taipgi brolystės nusamdyti. [przypis autorski]

⁵⁷ *Kūnu kur kas didesni už manusius.* – Veik kiekviename kovų aprašyme kronikieriai užtėmija [*užtėmyti* – pastebėti. red. WL.], kad vokiečiai perviršijo lietuvius didumu kūno ir pajėga; smūgius jų bardišių [*bardišius* (*lenk., rus.*) – kirvis su ilgu kotu. red. WL.] lietuviai vargiai galėjo atlaikyti. Kęstutis, Narimanta, nors buvo vikrus ir

Krūtį ir kaktą jujų šarvai dengia;
O stos į karą, tai net baimė tveria,

Matant, pašones mūsiškiams kaip veria.
Pestininks turi kiekviens po gyvatę,
Ką šviną⁵⁸ suodžius ir pakulas ryja,
Kaip tik jos kaklą į priešus atstata
Pradedą erzint, prikišę žariją,
Šnypščia gyvatė, ugnim, dūmais vemia
Ir tuojaus priešą partrenkia į žemę.
Anais tai metais nuo pramonio šito
Vieliuonos mūruos Gedimin's parkrito.

Vilkinims baimė tik darbą gaišina,
Užtai tuoj ryt' žemaičius atlankysim
Ir kol jie Lydą menkai nuo mūs' gina,
Eisim, kaposim viską ir draskysim.

Rinvits, užgauts netikėta naujiena,
Stebisi, misli'a, atsakyti taiko.
Mislys pabūgus galvoj n' užsilaiko⁵⁹,
Slysta tolydžio viena paskui vieną;
Svarbios ant tiek, kad užslėpt jas netinka,
Todėl išdrįsęs: – Viešpatie, surinka,
Amžiuje mano nenoriu, kad duotus

---

sylingi [*sylingas (lenk.)*] – pajėgus, stiprus, galingas. red. WL.), susirėmus su vokiečiais tokiuose atsitikimuose būdavo išmesti iš balno. [przypis autorski]

⁵⁸ *ka šviną* – po šviną. [przypis redakcyjny]

⁵⁹ *n' užsilaiko* – trump.: neužsilaiko. [przypis edytorski]

Brolius prieš brolius matyti ginkluotus!...
Vakar mus' kardas į vokiečių sprandus
Šipo, o šiadien, kad gint juos galandas?.
Niekai gyvent be vienybės – teisybė,
Bet niekiaus būt su kryžiokais vienybėj
Rods, pasitaiko, kad kaimynas kaimyną.
Su kuriuo pykos per metelių kiekį,
Ima, ant galo piktumą palieka
Ir jį nei brolių karštai apkabina.
Daug aršesnėj, su kaimynu kaimynas —
Lenkas su lietuviu santaikoj būva,
O vienog tankiai, suėję į krūvą.
Stikleliu midaus paeiliui dalinas,
Geria, bučiuojas, o kada pris'eina.
Ir į pagelbą viens vienam nueina:
Da piktesnėj už lietuvių ir lenką
Su žalčiais žmonės gyvena sandaro'.
Bet kada žmogus duris jam pradaro,
Žaltys nei svečias kad butan jo slenka⁶⁰
Jei tik dėl šlovės dievų amžinųjų
Lietuvis pieno nesigail' dėl jų;
Tad žaltys savas, užsliuogęs⁶¹ ant rankų.
Laižo pirštus jo gyliu sukaitinęs,
Kartais, užlipęs ant vaiko krūtinės,

---

⁶⁰ *Žaltys nei svečias kad butan jo slenka.* – Lietuviai garbino žalčius, kuriuos priaukındavo ir maitindavo; aiškiausiai apie tai kalba Lasickis (Res Pol. et Lithu., ed. Elzevirorum., p. 309). Strijkovskis savo laikais da matęs liekanas to žalčių garbinimo pas latvius, o Gwagnin kaime Labariškėse, 4 mylios nuo Vilniaus. [przypis autorski]

⁶¹ *užsliuogti* – šliaužiant užkopti. [przypis edytorski]

Lyg vario žiedas miegot susirango.

Vienog kryžioką – gyvatę per amžiu
Nenumalšinsi aukos būdu jokių;
Maža jau prūsiško aukso suglamžius
Žemių, žmonių ir šiaip lobių visokių? —
Vis alkana da ir, kad primanytų.
Valanda viena visus mus išrytų.

Vien sutikim's apgint lietuvius gali
Metas į metą veltuo⁶² į jų šalį
Traukiame miestų ir pylimų griauti;
Ordens nelemtas lyg smakas⁶³ išrodo⁶⁴,
Kuriam, kad vieną kaukuolę nupjauti,
Tuoj į jos vietą dešimts pasirodo,
Pjaukim!... Iš tiesų, paikai pasistato,
Kurs su lietuviais suvest nor⁶⁵ kryžioką,
Nors kunigaikštį paimk, imk prasčioką,
Nėra nė vieno, kurisai nemato
Jų pasalų, kurs nuo jų nesitrauktų,
Tartum nuo maro kokio, kiekvien's geistų
Nuo žmonių, genčių geriaus būt apleistu,
Bet į pagelbą križiokų nešauktų;
Kiekvien's, sakau tau, greičiaus šimtą kartu

---

⁶² *veltuo* – veltui, nenaudingai, be reikalo. [przypis edytorski]

⁶³ *smakas* (lenk.) – slibinas. [przypis edytorski]

⁶⁴ *išrodo* – čia: pasirodo. [przypis edytorski]

⁶⁵ *nor* – trump.: nori. [przypis edytorski]

Geležį karštą, nei ranką jų stvertų.

Vytauts grasin'! Ar pavojus daėjęs
Jau iki to, kad nebūtum aps'ėjęs
Ir be kryžiuokų? Ant galo, ar esat
Taip jau įniršę ant savęs, ar būtu
Siūlas vaidų, ką jus riša, taip drūtu,
Jog delnais brolių nutraukt negalėsit?

Kaip gali tikrint⁶⁶, kad teisūs tie žodžiai.
Kad Vytaut's spąstus visur broliams taiso,
Laužydams sutartis skriaust mus nor godžiai?

Leiskie, da sykį pas jį nueisiu,
Da sušnekėsim, sutarsim da kartą...
– Tiek syk šnekėta, tiek syk buvo tarta, —⁶⁷
Vytaut's da niekada žodį, kaip reikia,
Duotą n'išpildė, šią dieną jam vėjas
Tokias mislis, ryt kitokias suteikia:
Andai buvau kunigaikščiui tikėjęs,
Sakė, prie Naupilės Lydą pridėsiu;
Da'rtės⁶⁸, matau, atėj' galas ilgesių:
Valandą gerą jisai nužiūrėjęs,
Kada mūsiškiai visur išsklaidyti

---

⁶⁶ *tikrint* – čia: užtikrinti. [przypis edytorski]

⁶⁷ *Tiek syk šnekėta, tiek syk buvo tarta.* – Visa ši Lietavoro kalba yra aiškiu paveikslu to, ką tame laike dūmojo apie Vytautą visi žemesni Lietuvos kunigaikščiai.' [przypis autorski]

⁶⁸ *da'rtės* – dabartės, t.y. dabar. [przypis edytorski]

Tapo, atleidžia žinias, būk lydiečiai
Manęs ilgiaus nebenori klausyti, —
Jį, matyti, Lydon užsikviečia.
Vytaut's teismus gi, neskriaus mūs' ir, je'gu
Lydą atims, mums duot kitas kas rasis, —
Smiltys Rusijos ar pelkės Varegų⁶⁹!
Ten jau nuo šiandien eis kelias manasis,
Ten visus brolius ir gimines varo,
Lietuvoje jau mums žemių n'ištenka —
Jis visas ima, o žino, ką daro:
Vienija, muša, į krūvą vis renka
Visą Lietuvą perdėm ir norėtu,
Idant jams lygūs po kojom gulėtu.
Ko abejoti da, ko daugiau laukti?
Vytaut's lietuviams visiems, kiek mus esti,
Niekad nuo žirgų neduoda nusėsti,
Niekad nuo ginklo kraujuoto nutraukti
Delno neleidžia: iš karo į karą,
Mūšio į mūšį, kaip sviet's platus šitas.
Visą skersai ir išilgai apvarė.
Prūsus gint ėjom, iš ten į Lenkiją
Deginti paikiai sodybas statytas,
Tenais pabaigę, mongolą sudaužėm.
Tyruos Rusijos bludžiojant paviję;

---

⁶⁹ *Ar pelkės Varegų.* – Pakraščiai Varegiškų arba Normandiškų jūrų, šiandien įkaltųjų marių. Jau nuo senovės buvo politika Didžiųjų Lietuvos Kunigaikščių, siųst savo gimines į šalis atimtas nuo priešų. Taip darė Montvilas, Mindaugas ir Gediminas. [przypis autorski]

Kiekgi gėrybių iš pylių⁷⁰ išlažėm!
O vis kas liko tik nuo kalavijo,
Būdas nesmaugė, ugnis ko nerijo,
Viską tai nuolankiai Vytautui davėm!
Jisai, žiurėkite, šiandien ką daro:
Nuo kraštų suomių ik jūrią⁷¹ Kazarų
Viską kaip stovi paglamžė po savim.
Kur pats gyvena, kokioj pilyj sėdi'(f
Kokioms puikybėmis rūmą išrėdė⁷²!
Rūmus kryžiojų regėjau kada'si⁷³;
Prūsas akis turi dengt juos pamatęs!
Kur vienog tokius kaip Vytauto rasi,
Ką Vilniuj tur' ir Trakuos pasistatęs?!.⁷⁴
Taipgi regėjau yr' klonis pas Kauną⁷⁵:
Saulė pavasario šviest kaip pagauna,
Pulkai undinų aplink jį sustoją⁷⁶,
Negu aksomu žolelėmis kloja;

---

⁷⁰ *pylių* – pilių. [przypis redakcyjny]

⁷¹ *jūrią* – jūrių. [przypis redakcyjny]

⁷² *išrėdyti* – išpuošti, išdabinti. [przypis edytorski]

⁷³ *kada'si* – trump.: kadaise. [przypis edytorski]

⁷⁴ *Ką Vilniuj tur ir Trakuos' pasistatęs.* – Trakai su dviem tvirtynėmis, iš kurių viena išstatyta ant ežero salos, buvo Kęstučio sostapilė [*sostapilė* – pilis, kurioje buvo valdovo sostas. red. WL.], o paskiaus buveine Vytauto. [przypis autorski]

⁷⁵ *Taipgi regėjau yr' klonis pas Kauną.* – Keletas varsnų nuo Kauno, tarpe kalnų, tęsiasi klonis, apdengtas gėlėmis, per kurio vidurį sriovi upelis. Yra tai viena iš puikesnių vietų Lietuvoj. Dabar tas klonis vadinasi klioniu Mickevičiaus. [przypis autorski]

⁷⁶ *sustoją* – sustoję. [przypis redakcyjny]

Žolės bujoja, tada tarpe jujų
Pilna primėto žiedų kvepiančiųjų.
Ne, tokio klonio visam svieta plotyj
Kito nerasi, bet kas gal tikėti? —
Vytauto rūmai gražesnėms iškloti
Žolėms ir kvietkomis. Tokiais apdėti
Suolai kaurais⁷⁷, tokiomis išdabinęs,
Gėlėmis sienas tur; gėlės auksinės,
Deimanto tyro žiedai ant jų karo,
Už mėno⁷⁸ šviesą, už margą sietyną
Vergės lenkytės skaisčiaus išdabina,
Margesnius žiedus ant kvietkų pradaro.
Rūmo banguos pas jį kvartkos⁷⁹ stiklinės.
Parvežtos kasžin iš kokio pasviečio,
Ką tartum ginklai kryžiokiški šviečia,
Arba kaip Nemun's prieš šviesą pažaro.
Nuo žiemos ledo kad veidą pradaro.
Aš gi ar daug už vargus ką laimėjau?
Daug aš laimėjau da būdams mažytis,
Pririšts prie žirgo ir ginklo, turėjau
Kumisu⁸⁰ negu totorius maitytis?
Dieną ant žirgo, naktis užmigdina
Ir prie jo kojų mane, o iš ryto,
Švist nepradės da, vėl balsas trimito

---

⁷⁷ *kauras* – uždangalas. [przypis edytorski]

⁷⁸ *mėnas* – mėnuo, mėnulis. [przypis edytorski]

⁷⁹ *kvartka* (rus.) – lango pusė, langelis. [przypis edytorski]

⁸⁰ *kumisas* – totorių alkoholinis gėrimas, pagamintas iš fermentuoto pieno. [przypis edytorski]

Mane prikėlęs ant žirgo sodina.
Taigi, tuom tarpu kad vienmečiai mano
Joj⁸¹ ant lazdu, su kardais iš balanų⁸²,
Aš jau ar lenkus daužiau, kur prispyrus.
Arba mongolus vaikiausi po tyrus.

Bet mano turtai nuo laiko Ardvilo
Pėda da žemės didyn nepakilo!
Žvilgtelk ant šitų iš medžio statytų
Rūmų, ant mūro iš degintų plytų;
Eik per butus štai senukų sėdynės:
Kur čion sidabras, kur taurės stiklinės?
Vietoje aukso, plyta stov' sudilus,
Viet⁸³ puikaus kauro, žel' samanės žilos.
Ko taip aš ieškau vis vargt nepaliovęs,
Žemių ar aukso?.. Ne, nieko, tik šlovės!

Vienog ir šlove nuo mūs' visų drūčiai
Vytautas skiriamas, visus mus praauga!
Jijį, nelyginant antrą Mindaugą,
Garbina puotose mūs' vaidilučiai⁸⁴,

---

⁸¹ *joj'* – trump.: joja. [przypis edytorski]

⁸² *balana* (rus.) – pakraštinė jaunesnė medienos dalis. [przypis edytorski]

⁸³ *viet'* – trump.: vietoj. [przypis edytorski]

⁸⁴ *Jijį, nelyginant antrą Mindaugą, / Garbina puotose mūs' vaidilučiai.* – Vaidilučiais vadinosi kunigai, kurių priderystė [*priderystė* – priedermė, pareiga. red. WL.] buvo apskatinėti arba apgiedoti visokių apeigų metu, o ypatingai rudens laiku šventės ožio, prosenių dejas [*deja* – pareiga, vargas. red. WL.]. Kad senovės lietuviai ir prūsai mėgo poeziją ir lavinosi dainininkystėje, apie tai gali liudyti senobiškos dainos, kurių

didelė daugybė iki šio laik užsiliko žmonių tarpe, o taipgi liudija senoviški raštininkai. Strijkovksis rašo, kad kunigaikščių laidotuvių metu, kunigas apdainuodavo jų garbius darbus, ir, kad laikais Miechovitos žinoma buvo daina apie kunigaikštį Zigmantą, kurį užmušė rusų kunigaikščiai. Bet žingeidžiausią [*žingeidžiausias* – įdomiausias red. WL.] apie tai žinią randame vokiškame rašte Versuch einer Geschichte der Hochmeister. Berlin 1798. Autorius tos brangios knygelės Beckeris cituoja seną kroniką Vincento iš Mogunto, kurs buvo kapelioniu [*kapelionios* – kapelionas, kunigas, tikybos mokytojas. red. WL.] didžiojo mistro Dusener'o von Arfberg, ir rašė savo laikų nusidavimus (nuo m. 1346). Tarp kita ko ten skaitome, kad didelės puotos metu, atsibuvusios [*atsibuvusi (lenk.)* – įvykusi. red. WL.] iš priežasties išrinkimo didžio mistro Winrich von Kriprode, vokiškas Minesingeris giedojo ir buvo apdovanotas pagyrais ir auksine taure. Tokis priėmimas dainiaus užukvatijo [*užkvatijo* – čia: sužavėjo. red. WL.] ir ten b'esantį prūsą, vardu Rizelius; prašė jis, kad ir jam būtų daleista dainuoti prigimta lietuviška kalba, apdainavo jis dejas pirmutinio Lietuvos karaliaus Veidavučio. Didis mistras ir kryžiotikai, nesuprasdami lietuviškos kalbos, išjuokė dainių ir davė jam dovanų pilną torielką [*torielka* – lėkštė. red. WL.] riešutų lukštų. Kotzobue rods primena apie tą atsitikimą, bet abejoja apie rainkraštį Vincento. Vienog bibliotekoj Ščersove, surinkime straipsnių, rašytų Gdansko studentų, yra raštelis nekurio Taschke nuo 1735 m., kur autorius cituoja Vincento kroniką, būk spausdintą Frankfurte ir darodo [*darodyti* – čia: įrodinėja. red. WL.], kad minėtas Vincentas nepaėjo iš Moguncijos, tik iš Gdansko. (przyp. autorski)] Todėl ne dyvai, jog Kotzebue ir Bogušis tvirtina, kad lietuviška literatūra kitados buvo turtinga karžygiškomis ir istorinėmis dainomis, nors iš tų menkai kas užsiliko iki mūsų dienų. Prūsuose mat kryžiotikai buvo uždraudę po bausme nugalabinimo urėdininkams ir visiems, kurie buvo arti dvaro, kalbėti lietuviškai; išvijo iš tėvynės, kartu su žydais ir čigonais, visus vaidilučius, lietuviškus bardus [*bardas* – perk. poetas. red. WL.], kurie tik vieni žinojo tautiškas dejas ir jas mokėjo apdainuoti. Didžiojoj vėl Lietuvoj, po įvedimo krikščioniško tikėjimo ir lenkiškos kalbos, senovės kunigai ir tėvyniška kalba liko paniekinti ir užmesti; nuo to laiko žmonės – prastūnai, pajungti po baudžiava ir prikalti vien prie žagrės, užmetę ginklą, užmiršo taipgi ir apie karžygiškas giesmes, bedainuodami labiau jų padėjimui atsakančias [*atsakanti (lenk.)* – tinkanti. red. WL.] liūdnas daineles, išreiškiančias jų kaimišką gyvenimą. Jei kas iš senoviškų dejų ir kariškos poezijos užsiliko, tai vien tik prie naminio kudmento [*kudamentas* –

Skambančias, leidžią į svieta anūkų.
Mūs' giesmėj vardą kur esam girdėją,
Kas pakelt nor mus iš ne'tminties ūkų?

Jug nepavydim, gal grumt, gal kariauti,
Gal save garbe ir turtais apkrauti;
Perkęsim viską, tegul tiktai n'ima
Broliškos meilės savųjų ardyti;
O ar seniai čion viduj sutikimo
Mūrai sost'pilės triukšmu pakratyti?
Ar seniui Vytaut's naminėje karė'
Algirdo ūnų⁸⁶ iš Vilniaus išvarė
Ir patsai sostą užėmęs, norėtu
Da'rtės, kad jo siuntinys, tartum vaikas⁸⁷

---

išmūryta vieta prie krosnies, priemūris. red. WL.]; arba apeigų metu, iš seno sujungtu su visokiais burtais, jas slaptomis žinovai prastūnėliams apreiškia. Simonas Grunau 16 amžiuje kartą netyčiomis Prūsuoose užėjo į ožio puotą, ir led [*led* – trump. nuo *ledva* (lenk.) – vos. red. WL.] atsiprašė nuo myrio [*myris* – myrimas, mirtis. red. WL.], prisiekdamas kiemionims, kad niekam *) neišduos to, ką patėmys [*patėmyti* – pastebėti. red. WL.] arba išgirs. Tada, sudėjęs auka, senas vaidila apgiedojo senovės Lietuvos didvyrius, pridedamas prie to morališkus pamokslus ir maldas. Grunau, kurs gerai suprato lietuviškai, pripažįsta, kad niekaip neįtikėjo ką panašaus išgirsti iš lūpu lietuvio, taip jis gražiai ir pamokslingai kalbėjęs. [przypis autorski]

⁸⁵ *idėją, girdėją* – vietoj *idėję, girdėję*. [przypis redakcyjny]

⁸⁶ *ūnų* – sūnų. [przypis redakcyjny]

⁸⁷ *Jo siuntinys, tartum vaikas Krivo Krivaičiu*. – Pas senovės lietuvius buvo rėdas [*rėdas* – valdžia, tvarka. red. WL.] iš dalies teokratiškas. Kunigai turėjo didelę įtakę [*įtekme* – įtaka. red. WL.]. Vyriausias iš jų vadinosi Krivu-Krivaičiu. Gyveno jis Prūsuoose, netoli miesto Rambavos, kur paskiaus buvo kaimas Heiligenbeil. Ten tai, po šventu ažuolu, priiminėdavo jis aukas ir iš ten apreikšdavo savo nusprendimus, išsiuntinėdamas į visas puses Lietuvos žemių vaidilas ir žygūnus, duodamas jiems

Krivo Krivaičių, valdyti galėtų,
Žemint ir aukštint, ką nori. O, laikas,
Laikas nors syk padėt galą tam; broliai!
Jauna dvasia kol krūtinėje kruta,
Kardą plieninį ligkol ranka drūta
Du pajėgia suvaldyti, lig koliai
Greitumu sakalo žirgas manasis,
Tyruose Krymo ką esam pagavę,
Kokį jam lygų daviau ir dėl tavęs,
Kokie pas mus vargiai da du trys rasis;
Kol mano žirgas, kol kardas manasis...
Čion jau jį karštis sustabdė. Nutilo,
Bet tuomi tarpu tvirtoj rankoj jojo
Čerkštelėj kardas ir pats atsistojo...
Kas per ugnis ten į viršų iškilo?
Lygiai žvagždė, iš padangės kad krinta,
Tiesdama kelią, patamsoj nušvinta;
Taip kardu jis į akmens grindis kirto,
Kad net kibirkštis iš jojo išvirto.

Valandą kurčią vėl buvo tylėję,
Bet kunigaikštis vėl pertraukė tylą:
– Skirsimės, sako, pabaigsim kalbėję,
Kol delčios mėnuo da netek', nekyla,
Kol nepragysta gaidžiai, paduok gandą,

---

po kreivą lazda, krivulę, kuri buvo ženkle valdžios kunigų kunigo. (Žiurėk Guagnini Alex. Res. Polon., t. III, Francf., 1585, v. 11, p. 167, ir surinkime Elzevyryų, p. 321., Kotzebue, t. I., p. 81. Cromeri Martini Polonia. Ib. xxx, lb. III, p. 42). [przypis autorski]

Viską papuoškite ir lauk kur sakyta;
Aš tuomi tarpu gal kiek pasilsėsiu,
Miegas gult verčia, bet tuoj, anksti rytą.
Einam griaut Lydą, atėjęs lai⁸⁸ randa
Vytauts ten suodžių krūvas ir degėsių.

Ploti delnais potam⁸⁹ smarkiai pradėjo;

---

⁸⁸ *lai* – tegul. [przypis edytorski]

⁸⁹ *potam* (lenk.) – po to, vėliau. [przypis edytorski]

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.